

дискримінаційними за статевою ознакою. Чоловічу стать у них зображено головним об'єктом природи – чоловіки незалежні, активні й успішні вчені. Жіноча стать показана слабкою, другорядною, жінки найчастіше пасивні: очікують, спостерігають за діяльністю інших та виконують домашню роботу. Це певним чином спонукає школярів/школярок некритично наслідувати зображені взірці, що є основою створення стереотипних уявлень про «еталонні» образи чоловіка та жінки, про сутність мужності та жіночності [2, с. 88].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гірняк Г. С. Психологічне проектування змісту і структури навчально-книжкових комплексів з гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Г. С. Гірняк. – Ялта, 2013. – 313 с.
2. Жирська Г. Гендерна експертиза шкільних підручників з біології / Г. Жирська // Українознавчий альманах. – 2010. – Випуск 4. – С. 82–88.
3. Пасічник О. Особливості репрезентації гендерних стереотипів у змісті вітчизняних підручників з англійської мови / О. Пасічник // Рідна школа. – 2012. – №12 (грудень). – С. 21–27.
4. Попова Л. Проблемы самореализации одаренных женщин / Л. Попова // Вопросы психологии. – 1996. – №2. – С. 35.
5. Фурман А. В. Психодидактика проектування навчально-книжкових комплексів для студентів ВНЗ : [монографія] / А. В. Фурман, А. Н. Гірняк, Г. С. Гірняк. – Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2012. – 328 с.

Ірина Гречин,

кандидатка педагогічних наук,
асистентка кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ГЕНДЕРНІ СТРАТЕГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТА СІМЕЙНОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ

Національна стратегія навчання та виховання підростаючого покоління в Україні потребує впровадження нової освітньої парадигми, мета якої полягає у всебічній підготовці молодого покоління до життя в полікультурному та швидкоплинному світі. Особливої значущості в умовах сьогодення набувають проблеми культурогенези родинного виховання, гендерної соціалізації дітей, виявлення стратегій і тактик гендерної державної політики, зокрема соціальної та сімейної. У зв'язку з цим виникає багато проблемних питань, які варто би порушити у публічному просторі країни. Це і відповідальне батьківство, його гендерна асиметрія, що виявляється у майже повній відсутності у хлопчиків сімейних та батьківських цінностей і навичок догляду за дітьми, і сексуальна просвіта, і репродуктивна відповідальність партнерів, і збільшення кількості розлучень, неповних сімей, громадянських шлюбів, і зменшення народжуваності, і виховання дітей самотніми матерями

тощо. Затребуваність педагогічною практикою цих проблем зумовлює інтерес соціально-педагогічної науки до вивчення кращих виховних практик підготовки учнівства до відповідального виконання у майбутньому батьківських функцій, зокрема Федеративної Республіки Німеччини, яка наприкінці ХХ ст. визначила проблеми сім'ї, родинного виховання дітей пріоритетними та важливими для подальшого розвитку суспільства.

Важливі напрямки ґендерного та статевого виховання учнівської молоді, складовою яких є формування в школярів/школярок відповідального ставлення до виконання в майбутньому батьківських ролей, науково обґрунтовані у працях зарубіжних та вітчизняних учених: М. Алексеєвої, І. Братусь, Г. Віґанда, Т. Говорун, Н. Гусак, Т. Демченко, І. Зверєвої, Б. Каліцкі, О. Кізь, О. Кікінежді, Н. Ключе, І. Кона, В. Костіва, В. Кравця, Р. Овчарової, В. Постоного, Е. Сандер, М. Р. Текстора, Т. Титаренко, Г. Філіппової, Г. Фінчук, В. Е. Фтенакіса та ін.

Результати аналізу наукових джерел засвідчують, що сучасна Німеччина є добрим взірцем впровадження державної сімейної та ґендерної політики, соціального захисту материнства та дитинства, поваги до культурних ідеалів сім'ї, християнсько-демократичних цінностей, дотримання прав і свобод особистості, побудови антидискримінаційної практики на основі мультикультурального та гуманістичного підходів. Реалізація концепції сімейно-орієнтованої політики, побудованої на засадах Gender Mainstreaming як принципу рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, передбачає впровадження гнучкої, цілеспрямованої й обґрунтованої системи підтримки працівників, незалежно від їх статі, поєднання освіти/праці, кар'єри з сім'єю, партнерство між державою, школою та громадою (Б. Гайслер, Ю. Гартман, С. Гросель, А. Кайзер, І. Остнер, Н. Хайде та ін.) [3, с. 167].

Соціальну та сімейну державну політику у Німеччині спрямовано на забезпечення взаємодії всіх інститутів соціалізації (сім'ї, школи) у сфері захисту прав дітей та батьків, задоволення їх потреб й інтересів як різновиду соціально-економічних прав і свобод особистості взагалі, що зафіксовано в Конституції країни. Державою заохочується професійне зростання і кар'єрні досягнення обох статей. Тому ще однією причиною популяризації ідеї відповідального батьківства є можливість справедливого балансу між професійною залученістю дружини/чоловіка та розподілом сімейних обов'язків. Соціальна відпустка, за якою батько доглядає за дитиною, а мати працює, або навпаки (залежно від інтересів сім'ї та дитини), – це сімейний вибір, що забезпечує збереження кваліфікації подружжя як професіоналів, покращення матеріального стану сім'ї зокрема та країни в цілому [2].

Нова норма про збільшення державної підтримки батьків, що діє з 1 січня 2007 року, уже дала перші результати: вперше за останні 10 років у Німеччині зросла народжуваність [1]. Держава впроваджує всі необхідні заходи на благо шлюбу і сім'ї; батьківство і дитинство знаходяться під

особливою турботою і захистом з боку держави [3, с. 67]. Необхідно зазначити, що розвинута на сьогодні нормативно-правова база державного законодавства і законодавства федеральних земель, передача уповноважень державою місцевим громадам, політичним партіям, благодійним фондам, різним освітнім інституціям для самостійного вирішення проблеми підготовки до батьківства на землях склали підґрунтя для розробки та впровадження шкільної системи формування готовності учнівської молоді до виконання батьківських обов'язків [2]. Специфікою німецької системи підготовки учнівської молоді до батьківства є її вертикально-горизонтальний характер, впровадження варіативних курсів, модулів та тем у різні заклади освіти (початкова школа, основна школа, гімназія, реальне училище) і позашкільну діяльність.

Серед ключових напрямків системи підготовки до батьківства необхідно відзначити статевопросвітницьку роботу у дошкільних навчальних закладах (медіа-пакет «Відкрити, бачити, відчувати!»), ознайомлення із основами здоров'я у початковій школі (програма «Клас 2000») та азами перинатальної педагогіки у середній та старшій школах (програми «Час на роздуми про дітей», «Сильні батьки – сильні діти»). Структура навчальних програм щодо підготовки учнів/учениць до батьківства в гімназії та реальному училищі містить від чотирьох до шести тематичних блоків: «Типологія сімейного життя», «Відповідальне батьківство» та «Ази перинатальної педагогіки», «Контрацепція» та «Запобігання ВІЛ-інфекціям», «Планування та бюджет сім'ї» [3, с. 86].

Гендерний аспект підготовки німецької молоді до майбутнього батьківства полягає у спільному, роздільному та частково роздільному навчанні хлопців і дівчат, і спрямований на формування обопільної відповідальності юнаків і дівчат за дітей, рівного розподілу майбутніх сімейних обов'язків. Проектні технології для дівчат «Дівчата-Жінки-Мої дні» та «Агенти в дорозі» для юнаків знайомлять учнівську молодь з основами перинатальної педагогіки, основами здорового способу життя та позитивного ставлення до власної тілесності у період дорослішання.

Прокреативна підготовка учнівської молоді до батьківства/материнства у ФРН є важливим стратегічним напрямком державної гендерної політики, що включає формування репродуктивних установок, усвідомлення сімейних цінностей, паритетного виконання батьківських ролей та обов'язків, орієнтацію на фамілієцентризм та дитиноцентризм, набуття школярами/школярками батьківських компетентностей як комплексу знань, умінь та навичок з батьківства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соціальний захист населення в Німеччині [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pilga.in.ua/node/23>.
2. Lies A. Terheggen I. Eltern sein lernen, Elternschule im Kreis Nordfriesland, Amt für Jugend und Familie / A. Lies. – 2002. – 114 s.
3. Richtlinien für die Sexualerziehung in Nordrhein-Westfalen. – Frechen : Ritterbach, 1999. – S. 230.